

Бобрик Артем Петрович

студент групи МОм-14,

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

The peculiarities of assessing the liquidity and solvency crisis management system and search activities conducted to improve it.

Сучасна світова система господарювання та процеси, що в ній протікають, через фінансові канали трансмісії глобальних кризових явищ, значним чином впливають на економічну ситуацію в Україні. Потенційні негативні наслідки, пов'язані з можливістю розгортання другої фази світової фінансової кризи, підсилюються наявністю системних протиріч в національній економіці. Наслідком цього є зниження рівня ліквідності та платоспроможності підприємств України, що підриває довіру до них з боку інвесторів. Виходячи з того, що кризи ліквідності та неплатоспроможності набули систематичного характеру, можна констатувати, що існуючі на сьогодні методи та моделі управління ліквідністю та платоспроможністю характеризуються низькою ефективністю. З огляду на це, необхідність вирішення проблем, пов'язаних із постійним і своєчасним аналізом показників ліквідності та платоспроможності балансу підприємств, а також розробкою науково-методичних підходів щодо попередження та подолання кризи підприємства, набуває значної актуальності.

Виходячи із сучасної концепції антикризового управління та з метою забезпечення принципу комплексності, антикризове управління ліквідністю та платоспроможністю доцільно розглядати з позиції системно-процесного підходу. Так, з позиції системного підходу, антикризове управління ліквідністю та платоспроможністю – це складна структурно-функціональна цілісність, складові якої упорядковані таким чином, що здійснюється управлінський вплив керуючої підсистеми на керовану підсистему через механізм превентивного і реактивного антикризового управління.

Керуючу підсистему слід розглядати у нерозривній єдності суб'єктів антикризового управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства та їх параметрів, що через механізм управління впливають на керовану підсистему. Чіткий розподіл функцій, повноважень та обов'язків забезпечить уникнення конфліктних ситуацій і їх дублювання, наявність науково обґрунтованої системи принципів управління дозволить формувати правила поведінки суб'єктів управління, зв'язки субординації та координації створюють налагоджений механізм прийняття управлінських рішень. Крім того, керовану підсистему слід розглядати з позиції дворівневого об'єкту антикризового управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, що складається з операційної ліквідності та урівноважуючого потенціалу ліквідності, використання якого відбувається з метою регулювання дефіциту операційної ліквідності.

Механізм антикризового управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств доцільно формувати з позиції сукупності взаємопов'язаних підсистем, а саме: цільової, функціональної, забезпечення та «зворотного зв'язку». Ураховуючи те, що цільова підсистема є базою для визначення напрямів діяльності, організаційної структури, задач та інструментарію управління, а відсутність цілей обумовлює неефективність діяльності підприємства – все це свідчить про високий рівень значущості даної підсистеми. Цілі повинні будуватися виходячи із можливостей підприємства (фінансові, матеріально-технічні, кадрові тощо), узгоджуватися із загальною стратегією діяльності підприємства, відповідати реальним умовам діяльності і забезпечувати ефективність здійснення антикризового управління ліквідністю підприємства.

Обов'язковою умовою адекватного функціонування механізму антикризового управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є наявність підсистеми забезпечення, у тому числі методичного (сукупність методів та інструментів, за допомогою яких здійснюється вплив керуючої підсистеми на керовану), інформаційного (сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують збір, обробку інформації та формування висновків, і дають можливість оперативно приймати необхідні управлінські рішення), матеріально-технічного (основні засоби та нематеріальні активи, необхідні для функціонування системи антикризового управління ліквідністю), кадрового (персонал з відповідним рівнем кваліфікації, а також сукупність засобів, що сприяють підвищенню продуктивності їх праці), нормативно-правового (сукупність внутрішньобанківських положень, законодавчих і нормативно-правових актів України, що регулюють діяльність підприємства).

Підсистема «зворотного зв'язку» передбачає рух інформаційних потоків від суб'єкта прийняття рішень до суб'єкта їх виконання, і навпаки. З огляду на це, по каналам «зворотного зв'язку» від виконавців до менеджерів передається інформація про стан об'єкту управління, що дає можливість здійснювати поточний контроль за ним, вчасно виявляти відхилення і оперативно приймати управлінські рішення.

Варто зазначити, що функціональна підсистема відповідає за розробку та реалізацію процедур з моніторингу, планування, регулювання та контролю у контексті антикризового управління ліквідністю та платоспроможністю

підприємства. Дана підсистема дає можливість розглядати антикризове управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств як процесу. З огляду на це, з позиції процесного підходу, антикризове управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств – специфічний і перманентний процес здійснення управлінського впливу на операційну ліквідність та платоспроможність підприємства та урівноважуючий потенціал ліквідності та платоспроможності, що включає в себе блоки превентивного і реактивного управління, необхідні для вчасного виявлення, профілактики і подолання кризи, відновлення ліквідності та платоспроможності і виведення підприємства в режим звичайної діяльності.

Проблема антикризового управління зумовлена потребою в постійному своєчасному аналізі показників ліквідності та платоспроможності балансу підприємств. Використання даних показників дає можливість привернути інвесторів, не допустити банкрутства підприємств галузі, оцінити їх платоспроможність і кредитоспроможність. Важливо зазначити, що в антикризовому управлінні за допомогою основних коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності підприємства можна вирішити такі головні завдання:

- своєчасне діагностування передкризового стану підприємства і вжиття необхідних заходів щодо прогнозування кризових явищ;

- усунення неплатоспроможності, формування фінансової стійкості підприємства, мінімізація наслідків фінансової кризи;

- запобігання зниженню інвестиційної привабливості, скороченню власних коштів для фінансування виробничо-господарської діяльності, залученню значних коштів, які можуть призвести до фінансових труднощів чи фінансової кризи.

Особливості оцінки стану ліквідності та платоспроможності підприємства в системі антикризового управління показує, по яким конкретним напрямкам треба вести роботу, також дає можливість виявлення найбільш важливих аспектів і найбільш слабких позицій у фінансовому стані на конкретному підприємстві. Також важливим в антикризовому управлінні є забезпечення стабільного розвитку підприємства, та стійкого фінансового стану при будь-яких економічних, політичних, соціальних ситуаціях. Для вирішення даного завдання важливим є комплексний та систематичний аналіз фінансових показників діяльності підприємства; якісний рівень управління підприємством, тобто можливості оперативного прийняття рішень і їх реалізації; оптимізація бізнес-процесів.

Отже, точна характеристика об'єктів та суб'єктів управління ліквідністю та платоспроможністю, факторне обґрунтування та розробка алгоритму управлінського впливу на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства має для системи антикризового управління велике значення, оскільки визначають оптимальність управлінських рішень. Нестійка економічна ситуація, брак власних коштів, відсутність досвіду управління ліквідністю та платоспроможністю разом з іншими аспектами фінансового стану, а також й інші причини призводять до втрати платоспроможності і, як наслідок, до банкрутства підприємства, що обумовлює необхідність модернізації підходів до антикризового управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, зокрема, шляхом розгляду його з позиції системно-процесного підходу. Це забезпечить адекватне реагування на вплив деструктивних факторів за рахунок уникнення неузгодженості окремих елементів управління.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк – К.: Ника-Центр, 2008. – 528 с.
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. Посібник / В.О. Василенко. – 2-ге видання, випр. і доопрац. – К.: ЦНЛ, 2008. – 504 с.
3. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико- методологічні засади та практичний інструментарій / Л.О. Лігоненко – К: КНТЕУ, 2009. – 580 с.
4. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб. / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2008. – 412 с.
5. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / О.О. Шеремет. – К.: Кондор, 2010. – 194 с.